

d ů v o d e c h :

Měřítkem rozhodným pro povolení podmíněného odkladu výkonu trestu jest míra naděje, že se vinník i bez výkonu trestu polepší. Lze tak očekávat v případech, ve kterých jest patrné, že trestný čin netkví v povaze a v názorech pachatelových, nýbrž znamená jen nahodilé, okolnostmi přivedené vybočení z mezí řádného života. Takovým vybočením není však trestné jednání několikrát, po delší dobu a zatvrzele se opakující, kde nejde již o ojedinělý nahodilý poklesek, nýbrž o povahu mstivou a zatvrzelou, která se neostýchala svou zatvrzelostí v udavačství přivést postiženého na delší dobu nevinně do vazby. Sklon k páchání trestných činů osvědčila ostatně obžalovaná i tím, že se dopustila z podobných pohnutek urážky na cti proti snoubence K-ově. Za tohoto stavu věci nelze spolehlivě dospět k úsudku o dalším pořádném vedení života obžalované i beze skutečného, nepodmíněného výkonu trestu a bylo proto pro nedostatek podmínek § 1 zákona č. 562/1919 sb. z. a n. odvolání státního zastupitelství vyhověti a trest obžalované uložený prohlásiti za nepodmíněný.

Čís. 3936.

Za svědectví ve smyslu § 199 a) tr. zák. nelze pokládati výpověď osoby, již měl vyslýchající soudce příčinu pokládati za podezřelou z pachatelství nebo z účasti na trestném činu, o němž byla vyslýchána, cítila-li se při výslechu subjektivně obviněnou.

Okolnost, že se zájem pachatelův, by nepravdivou (neúplnou) výpovědí zakryl neúplnost (nepravdivost) svých údajů četnictvu a zabránil, by nevyšel na jevo přestupek (§ 307 tr. zák.) těmito údaji spáchaný, střetl se zájmem (právem) státu na ryzí a úplné svědectví, pokud se týče s příslušnou povinností pachatele, takže pachatel byl v jakémsi stavu nouze, nevyvíňuje ho s hlediska 2 g) tr. zák.; mohl poukazem na § 153 tr. ř. svědectví odepřít.

Výpověď nepozbývá povahy svědectví ve smyslu § 199 a) tr. zák. ani tím, že byl v době výpovědi již spáchan trestný čin, který souvisel s předmětem výpovědi a byl by se pravdivou a úplnou výpovědí dostal k vědomosti vyslýchajícího soudce.

Domovní prohlídka jest podle § 139 tr. ř. přípustná nejen u podezřelého z trestného činu, nýbrž u kohokoliv, je-li důvodné podezření, že jsou v jeho příbytku předměty, jichž držení neb ohledání může býti ve vyšetřování důležité.

Zločin vydírání předpokládá protiprávnost nároku pachatelem vymáhaného prostředkem § 98 tr. zák.

Pokud nejde o vydírání, nutil-li hajný vyhrůžkou osoby podezřelé z pytláctví k tomu, by se jím daly prohlédnouti; v subjektivním směru ho po případě vyvíňuje (§ 2 e) tr. zák.) i, pokládal-li se k tomu za oprávněna z neznalosti nebo nesprávným výkladem předpisů zákona ze dne 16. června 1872, čís. 84 ř. zák.

Skutková podstata § 331 tr. zák. nevyžaduje vědomí pachatelovo o protiprávnosti osobní prohlídky.

(Rozh. ze dne 11. září 1930, Zm II 200/29.)

Nejvyšší soud jako soud zrušovací po ústním líčení zmateční stížnost obžalovaného do rozsudku krajského soudu trestního v Brně ze dne 19. března 1929, pokud jím byl stěžovatel uznán vinným zločinem podvodu křivým svěděním podle §§ 197, 199 a) tr. zák., zločinem veřejného násilí vydíráním podle § 98 b) tr. zák., přestupkem nadřizování přečinu podle § 307 tr. zák., zavrhl, pokud napadla rozsudek nalézacího soudu ohledně zločinu podvodu podle §§ 197, 199 a) tr. zák. a přestupku nadřizování pachateli přečinu podle § 307 tr. zák. Jinak zmateční stížnosti vyhověl, zrušil napadený rozsudek ve výroku o vině, pokud jím byl stěžovatel uznán vinným zločinem veřejného násilí vydíráním podle § 98 b) tr. zák., jakož i ve výroku o trestu a ve výrocích s ním souvisejících a věc vrátil soudu první stolice, by o ní v rozsahu zrušení znovu jednal a rozhodl, mimo jiné z těchto

d ů v o d ů:

Proti výroku, jímž byl stěžovatel uznán vinným zločinem podvodu křivým svěděním podle §§ 197, 199 písm. a) tr. zák. namítá stížnost, že závadné soudní výpovědi stěžovatelovy nebyly svěděním, ano podezření z usmrcení Adolfa Sch-a směřovalo i proti němu, takže bylo stěžovatele vyslýchat i jako obviněného. Stížnost je potud v právu, že podle ustálené judikatury zrušovacího soudu nelze pokládati za svědectví výpověď osoby, již měl vyslyšající soudce příčinu pokládati za podezřelou z pachatelství nebo z účasti na trestném činu, o němž byla vyslyšána, cítila-li se při výsledku subjektivně obviněnou. Rozsudek však nezjišťuje skutkové okolnosti, jež by opodstatňovaly — najmě pro dobu závadných výpovědí — takový stav věci, že jím mohlo býti vyvoláno podezření, že stěžovatel spáchal usmrcení Adolfa S-a, o němž byl jako svědek slyšen, anebo že se na něm zúčastnil, a nezjišťuje ani, že se stěžovatel při výsleších těch cítil obviněným a že chtěl křivou výpověď pomoci výhradně sobě. Ani stížnost se takových rozsudečných zjištění nedovolává, nýbrž předpokládá, že byl stěžovatel podezřelý, přesněji spolupodezřelý z usmrcení Adolfa Sch-a, sestřejuje si sama z některých jí zdůrazňovaných výsledků hlavního přelíčení, takže námitku neprovádí po zákonu, nehledíc k tomu, že se vůbec nezmiňuje o tom, zda se stěžovatel sám cítil v době výslechů obviněným z usmrcení Sch-a a chtěl jen nepravdivou výpověď odvrátiti od sebe toto podezření. Ve vývodech stížnosti nelze shledati ani důvodnou výtku neúplnosti soudního výroku, jelikož výsledky hlavního přelíčení, stížností zdůrazňované, rozsudkem však opomenuté byly pro závěr, zda tu bylo podezření onoho směru, naprosto bezvýznamné. V četnické zprávě, ve které četnictvo vyličilo podrobně výsledky rozsáhlého šetření — připojujíc

i své závěry o tom, kým byl Adolf Sch. zastřelen, — a která byla i podkladem, na němž soudce stěžovatele obeslal a vyslýchal, není ani věty, jež by i jen zdaleka poukazovala na možnost, že Sch-a zastřelil stěžovatel, nebo jež by i jen naznačila takovéto podezření četnictva; naopak jest ve zprávě se vši určitostí vysloven názor, výsledkům šetření přiměřený, že Sch-a postřelil (zastřelil) zatčený Karel S., a že z ostatních přítomných osob (Matyáše Sch-a, stěžovatele K-y a obžalovaného D-ého) nikdo nevystřelil. Při naprostém souladu tohoto názoru četnictva, jehož správnosti svědčilo i to, že usmrcený Sch. označil před smrtí za pachatele Karla S-a, s výsledky šetření, neměl soudce nejmenší příčiny, pokládati stěžovatele za podezřelého z usmrcení Adolfa Sch-a a přikázati mu v trestním řízení, jehož předmětem byla tato smrt, jiné postavení než postavení svědka, a rovněž nebylo ani pro stěžovatele nižádné příčiny, cítiti se subjektivně obviněným z trestného činu, k jehož objasnění a zjištění byl vyslýchán. Příčinou podezření nemohlo býti, že stěžovatel byl jedním z oněch tří hajných, kteří číhali tehdy na pytláky a při jichž střetnutí se s pytláky došlo k usmrcení Sch-a, aniž, že se podezření z tohoto činu ohledně Karla S-a prokázalo dodatečně lichým.

Stížnost jest na omylu, i pokud uplatňuje, že četnictvo předsevzalo domovní prohlídku u stěžovatele a vyslýchalo ho jako obviněného; z četnické zprávy nelze seznati, že četnictvo nakládalo se stěžovatelem jako s obviněným, a prohlídka jeho příbytku směřovala zřejmě jen k zjištění, jaké ráže byly náboje, které stěžovatel S-ovi podle jejich souhlasných údajů dodal; sloužila tudíž stejně jako ostatní šetření k usvědčení Karla S-a, při čemž jest stížnosti připomenouti, že domovní prohlídka jest podle § 139 tr. ř. přípustná nejen u toho, kdo jest podezřelý z trestného činu, nýbrž u kohokoliv, je-li důvodné podezření, že jsou v jeho příbytku předměty, jichž držení neb ohledání může býti ve vyšetřování důležité (viz i § 143 odst. 2 tr. ř.). Na zcestí jest stížnost, tvrdíc, že z uvalení vazby na stěžovatele plyne, že i soud byl přesvědčen, že podezření směřuje (ano není zjištěno, kdo vystřelil) proti všem třem (hajným), a že jako obvinění přicházejí v úvahu všichni tři, tudíž i stěžovatel. Bylať na stěžovatele uvalena vazba teprve 8. února 1928, a to pro podezření z křivého svědectví, kdežto závadné výpovědi staly se již 11. a 30. listopadu 1927 v trestním řízení, jehož předmětem bylo usmrcení Adolfa Sch-a Karlem S-em. Okolnosti stížností zdůrazňované jsou, jak dokázáno, pro hledisko, s kterého je stížnost uplatňuje, bezvýznamné. Tím, že se rozsudek s výsledky hlavního přelíčení, jež na ně poukazovaly, nevypovídá a část jejich pomíjí, nenastal tudíž ani zmatek nedostatku (logických) důvodů, ani zmatek neúplnosti podle § 281 čís. 5 tr. ř.

V době, kdy byl stěžovatel jako svědek vyslýchán o okolnostech, za nichž došlo k usmrcení Sch-a, byl již částečně spáchán trestný čin, jenž jest v jakési souvislosti s předmětem výslechů, totiž přestupek podle § 307 tr. zák., pokud se ho stěžovatel dopustil tím, že vylíčil četnictvu nepravdivě a neúplně okolnosti, za nichž byl Sch. postřelen. Jest uznati, že by se byl stěžovatel pravdivým a úplným svědectvím o těchto okolnostech sám udal a usvědčil z onoho přestupku. Než nepravdivost a ne-

úplnost toho, jak stěžovatel vylíčil děj četnictvu a pak i soudu, dostala se k vědomosti vrchnosti teprve tím, že spoluvězeň Karla S-a oznámil dne 2. února 1928 na četnické stanici v H., co mu S. o příběhu sdělil, a že četnictvo podalo soudu zprávu o údajích oznamovatele a o výsledcích šetření. V době rozhodných výsledků, dne 11. a dne 30. listopadu 1927, nebyl rozpor mezi mimosoudními údaji stěžovatele a skutečným příběhem znám soudci, který stěžovatele vyslýchal, nebylo ve zprávě četnictva a v ostatních výsledcích šetření v té době ani nejmenšího poukazu na takový rozpor; soudce neměl důvodu pokládati stěžovatele za podezřelého z trestného činu, souvisejícího s předmětem výsledků, svědecký výslech nemohl proto býti soudci prostředkem k obejití ustanovení § 202 tr. ř. Arciž se při těchto výsledcích zájem stěžovatelův, by nepravdivou (neúplnou) výpovědí zakryl neúplnost (nepravdivost) svých údajů četnictvu a zabránil objevení přestupku těmito údaji spáchaného, střetl se zájmem (právem) státu na ryzí a úplné svědectví, pokud se týče s příslušnou povinností stěžovatele, takže byl stěžovatel v jakémsi stavu nouze. Avšak stavu nouze nemůže se dovolávat, kdo jej zavinil vlastním trestným jednáním (srovnej rozhodnutí čis. 2280 sb. n. s.) a stěžovatel mohl poukazem na § 153 tr. ř. svědectví odepřít. Než, nehledíc k tomu, stěžovatel se nikdy nehájil stavem nouze, netvrdil, že mluvil jako svědek nepravdu nebo svědčil neúplně proto, by pomohl sobě, a ušel zodpovědnosti za nepravdivé (neúplné) údaje četnictvu, nýbrž doznal, že chtěl křivým svědectvím šetřiti (chrániti) D-ého jako otce rodiny. Souzené výpovědi nepozbyly tudíž povahy svědectví ve smyslu § 199 a) tr. zák. ani tím, že byl v době výpovědi stěžovatelem již spáchán trestný čin, který souvisel s předmětem výpovědi, a že by se byl pravdivou a úplnou výpovědí dostal k vědomosti vyslýchajícího soudce. Vědomí stěžovatelovo o tom, že jest vyslýchán jako svědek, není rozsudkem výslovně zjištěno, avšak zřejmě předpokládáno; ke zvláštním úvahám rozsudku o této složce subjektivní skutkové podstaty nebylo příčiny, ano jest předchozí poučení stěžovatelovo o povinnosti svědka k udání ryzí a úplné pravdy protokoly řádně zaznamenáno a stěžovatel se nehájil, že byl v pochybnostech o tom, že jest vyslýchán jako svědek a že má onu povinnost, nebo že poučení soudcovu neporozuměl. Ostatně není tato vada rozsudku stížností vytýkána. K tomu jest ještě podotknouti, že podle zjištění nalézacího soudu byl stěžovatel při křivých údajích četnictvu i soudu veden tímž úmyslem, klamáním povelaných orgánů pomoci D-ému, že tyto činy byly v těsné souvislosti a sloužily téměř cíli.

V právu je stížnost, pokud uplatňuje právní názor, že zločin vydírání předpokládá protiprávnost nároku, jež pachatel prostředkem § 98 tr. zák. vymáhá. Uvážil-li se, že zadržení a prohlídka podezřelé osoby jsou přirozeným, po případě nezbytným prostředkem k odnětí věcí, jež má u sebe, nebylo by v souzeném činu, totiž v tom, že stěžovatel svědky Sch-a, K-a a S-a vyhrůžkou nutil k tomu, by sestoupili s meze a dali se prohlédnouti, ani při splnění ostatních zákonných předpokladů spatřovati zločin vydírání, byl-li stěžovatel oprávněn, odejmouti svědkům

určité věci, jež měli u sebe: Toto právo předpokládalo — ano přistižení při činu nepřichází v úvahu — podle §§ 1, 2 a 6 zákona ze dne 16. června 1872, čís. 84 ř. zák., 1. že byl stěžovatel řádně ustanoveným lovčím hajným, 2. že byl příslušným úřadem vzat do přísahy, 3. že konal službu, t. j., že zakročil proti svědkům v obvodu svěřeném jeho dozoru, 4. že nosil předepsaný služební šat aneb odznak; 5. že svědci, kteří tehdy měli býti zadrženi a prohlédnuti, byli nutně podezřelí, že spáchali nebo připravují trestný čin na předmětech dozoru stěžovatelova, t. j. na zvěři v jeho obvodě. Nutně podezřelou ze spáchání nebo z připravování trestného činu jest osoba, ohledně níž okolnosti v době zákroku myslivického orgánu nejen připouštějí, nýbrž přímo nutí k předpokladu, že jest právě po spáchání nebo v přípravě trestného činu; nutným podezřením bude vysoký stupeň pravděpodobnosti, o němž mluví § 139, odst. 2 tr. ř.; nestačí pouhá, zvláštními okolnostmi případu neopodstatněná domněnka, třebaže se opírá o špatnou pověst dotčené osoby. Napadený rozsudek o předpokladech 1—4 neuvažuje, podotýká jen v druhém odstavci rozhodovacích důvodů, že stěžovatel byl ve S-ckém revíru zaměstnán jako hajný u G-a. Předpoklad pod 5. stal se předmětem podrobných úvah. Rozsudek vyslovuje, že stěžovatel upozoroval při honbě uspořádané jeho zaměstnavatelem ony svědky na poli, že pojal bez určitého podkladu proti nim podezření, že pytláci, a že obžalovaný nebyl oprávněn postupovati proti svědkům zjištěným způsobem; pouhá jeho domněnka bez závažných důvodů neopravňovala ho k tomu, by je pokládal za pytláky, pokud se týče za osoby, proti nimž bylo mu zakročiti; že k tomu nestačí, že Sch. mohl míti pušku v holi (ač nebylo bližšího podezření, že ji má), a že stěžovatel slyšel rány (není-li to vůbec jen výmluvou). V podstatě je tedy rozsudkem zjištěno, že tu nebyly zvláštní konkrétní okolnosti, které by opodstatňovaly nutné podezření, činily velmi pravděpodobným, že oni tři svědci právě pytláčili, pytláci nebo se k pytlacení připravují. Měl-li nalézací soud při tomto stavu věcí za to, že stěžovatel nebyl oprávněn k zadržení a k prohlídce svědků a že tudíž nárok, jemuž vyhrůžkou zjednával průchod, byl protiprávní, nelze tomuto stanovisku vytýkati právní mylnost a jest proto tuto námitku po objektivní stránce, po které jest výslovně uplatňována, pokládati za neodůvodněnou.

Avšak uplatňováním námitky, že stěžovatel byl oprávněn k určitému jednání, jest implicitě uplatňována, tedy zřetelným poukazem činěna i námitka, že se stěžovatel pokládal za oprávněna k onomu jednání, najmě, hájil-li se stěžovatel (jak v souzeném případě plyne ze záznamů) výslovně tím, že se domníval, že jest oprávněn, by postupoval proti Sch-ovi, K-ovi a S-ovi tak, jak se stalo. Po této subjektivní stránce je stížnost důvodnou. Podle zásady plynoucí z ustanovení § 1 tr. zák., že zlý úmysl zločinem předpokládaný musí obsahovati veškeré známky zločinu, jest podstatnou složkou subjektivní stránky zločinu vydírání, i vědomí pachatele, že vymáhá nárok, na který nemá právo. Případný nedostatek tohoto vědomí zprošťuje pachatele zodpovědnosti s hlediska zločinu vydírání (ostatně i přestupku, pokud se týče přečinu útisku), a to — vzhledem na ustanovení § 2 písm. e) tr. zák. — i, když se onoho vědomí

pachateli nedostávalo z neznalosti nebo mylným výkladem předpisů, jež nejsou součástí trestního zákona, na př. předpisů zákona ze dne 16. června 1872, čís. 84 ř. zák. Rozsudek se neobírá touto částí obhajoby, nevyslovuje, zda jí soud uvěřil či nikoli, nezjišťuje, že si byl stěžovatel vědom toho, že není oprávněn k zadržení a k prohlídce řečených svědků, že, nutě je vyhrůžkou, by k němu sestoupili s meze a dali se prohlédnouti, vymáhá nárok, na který nemá právo. Uznal-li přes to stěžovatele vinným zločinem vydírání podle § 98 písm. b) tr. zák., jest tato část výroku o vině po případě výronem nesprávného použití zákona a zmatečnou podle § 281 čís. 9 písm. a) tr. ř. Pro vylíčený zmatek bylo, aniž třeba zabývatí se formálními výtkami stížnosti, vztahujícími se k této části rozsudku, rozsudek prvé stolice, pokud jest jím stížen, t. j. ve výroku o zločinu vydírání, ve výroku o trestu a ve výrocích s ním souvisejících zrušiti, a, jelikož nejsou rozsudkem a jeho důvody zjištěny veškeré skutečnosti, jež by měly býti podkladem rozhodnutí při správném použití zákona, vrátiti věc soudu prvé stolice k opětovnému projednání a rozhodnutí v rozsahu zrušení. Neshledá-li nalézací soud z důvodu, že se nedostává vědomí obžalovaného o protiprávnosti účelu vyhrůžky, ve stíhaném činu ani zločin vydírání, ani přečin (přestupek) útisku, bude mu o činu tom uvažovati s hlediska přestupku § 331 tr. zák., pro který se podle zásady § 238 tr. zák. (srovnej i § 12 zákona ze dne 9. dubna 1920, čís. 293 sb. z. a n.), nevyžaduje zlý úmysl, tudíž ani vědomí o protiprávnosti osobní prohlídky.

Čís. 3937.

Podmětem přečinu podle § 486 b) čís. 3 tr. zák. aktivním podplácením může býti kdokoliv.

Rejdy za vyrovnacího řízení ve smyslu § 486 b) čís. 3 tr. ř., spáchané osobou samostatně věci dlužníkovy vedoucí.

K pojmu »osoby věci dlužníkovy samostatně vedoucí« (§ 486 c) tr. zák.).

Sociální a společenské postavení obžalovaného o sobě nelze považovati za okolnosti zvláštního zřetele hodné (§ 261 tr. ř.).

(Rozh. ze dne 11. září 1930, Lm II 356/29.)

Nejvyšší soud jako soud zrušovací zavrhl po ústním líčení zmateční stížnost obžalovaného do rozsudku krajského soudu trestního v Brně ze dne 11. července 1929, jímž byl stěžovatel uznán vinným přečinem podle §§ 486 c), 486 b) čís. 3 tr. zák., vyhověl však v zasedání neveřejném odvolání státního zastupitelství z výroku o trestu a změnil napadený výrok v ten rozum, že uznal podle § 486 b) čís. 3 tr. zák. na trest vězení. V otázkách, o něž tu jde, uvedl v